ANNE ELVEDAL

DE PATIËNT

Vertaald door Kor de Vries

2025 Prometheus Amsterdam

Eerste druk februari 2025
Tweede druk februari 2025

This translation has been published with the financial support of NORLA.

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

Oorspronkelijke titel *Du kan kalle meg Jan*
© 2024 Anne Elvedal
© 2025 Nederlandse vertaling Uitgeverij Prometheus en Kor de Vries
Omslagontwerp en -beeld Bart van den Tooren
Foto auteur Fartein Rudjord
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 5816 3

‘Ik ben niet wat mij is overkomen. Ik ben wat ik koos te worden.’

CARL JUNG

Ze weigerde haar andere sok aan te trekken. Ze weigerde altijd om iets aan te trekken of om te doen. Een haarstrik. Een riem. De halster. Kleine stukjes van zijn kostuums. Stukjes herinnering was ze ze gaan noemen. Want ze herinnerden haar eraan dat ze zich moest vastklampen aan het kleine beetje dat ze had weten te verbergen. Dat wat haar in leven hield. Dat nog steeds *zij* was. Wat hij nooit zou kunnen opsluiten.

Nu zwaaide hij met de slappe sok voor haar kleine neus. Zou hij hem voor straf in haar mond proppen? Hij zwaaide heen en weer, als een tikkende metronoom die erop staat de maat van de situatie te bepalen. Aarzelend. Verstikkend. Haar hart sloeg ongehoorzaam uit de maat terwijl ze de beweging van de sok volgde. Ooit was hij waarschijnlijk wit. Nu was hij eerder geel. Een afgeknipt en omgenaaid stuk van een laken dat *verrekte dankbaar* mocht zijn een nieuw leven te hebben gekregen.

Soms vroeg ze zich af of hij gelijk had. Maar vandaag niet. Vandaag sleep ze haar gebarsten klauwen en ontblootte haar ontbrekende tanden. Het maakte haar niet uit dat hij straks het peertje aan het plafond eruit draaide en haar in het donker achterliet. Dan zou ze gewoon haar ogen sluiten en terugvliegen naar mama.

Ze was niet snel genoeg om haar armen voor haar hoofd te brengen. De hand was sneller. Vandaag de vuist. Er knakt iets. Barst. Het licht begint te trillen. Of trilt zij?

Ze ligt op de grond, buiten adem. In een rode kerstjurk van

glanzend fluweel. Een rode strik in haar donkere, krullende haar. Een rode, bloedende lip.

Meisje verborgen, vergeten.

Bij haar dijen verspreidt een lauwe, vochtige plas zich over de vloer. Ze huilt niet. Niet meer. In plaats daarvan beweegt ze haar lippen, laat geluiden ontsnappen, zwakke, luide, een vraag. Hetzelfde wat ze steeds opnieuw heeft gevraagd, deze gebroken dagen, weken, maanden die zich hebben verstrengeld tot een versteende trol die nooit mag barsten, nooit, nooit.

'Hoe heet je?' vraagt ze.

Een naam kan van hem misschien een mens maken.

De hand die haar omlaagduwt, haar over het haar strijkt, liefdevol. Ze probeert rustig te liggen, maar haar maag trekt zich wild samen in krampen, haar darmen zoeken tevergeefs naar voedsel. Hoeveel dagen zonder eten komen er nog? Haar berouw komt aansluipen, alsof het in de schaduwen heeft liggen wachten. Nu rolt het zich in haar aderen op. De laatste tijd is dat vaker gebeurd. Het enige wat ze nu zou willen is dat hij haar optilt, haar wonden schoonmaakt, haar iets anders geeft dan het roze konijnenoor dat ze kapotgebeten heeft, een slaapliedje zingt. Zijn hand is warm. Verwarmt me. Ik pak hem. Pak hem vast. 'Alsjeblieft. Zeg het,' fluister ik. 'Ik zal het niet verklappen. Ik beloof het.'

Zijn adem komt dichterbij. Blaast als een vlam. Brandt een gat in mijn wang. Zal hij nu weer bijten? Het stukje wegbijten. Het laatste. Van mij. Nee? Hij fluistert terug dat ik een braaf, braaf meisje ben geweest. Dat ik een beloning verdien. Zijn woorden kruipen als dartele larven in mijn oor:

'Noem me maar Jan.'

EEN

Verloren. Dat is de beste beschrijving die ik op dit moment van Fanny kan geven. Ze zit op het randje van het bed, haar smalle voeten hangen vijf centimeter boven de vloer, verstikt door de zelfgebreide sokken van haar moeder. Ik kijk eventjes naar haar, als om haar een paar seconden te geven tot ik haar moet terugduwen naar de wereld waar ze zo bang voor is geworden.

Ze heeft me niet gezien. Ook haar ouders niet, die ik het kale vertrek heb binnengelaten waarin ze zich de laatste drie maanden heeft verschanst. Het bleke gezicht is naar het raam gekeerd, waar de lage herfstzon vetvlekken van friemelende vingers en een neuspunt verlicht, maar ze staart er niet naar. Haar blik is naar binnen gekeerd, naar de stroom gedachten die haar lichaam zo mager, zo broos heeft gemaakt. Het dunne, donkere haar is vastgebonden in een hoge paardenstaart die haar markante jukbeenderen accentueert, de niet opgemaakte ogen, de overbeet die maakt dat ze haar mond zelden helemaal gesloten heeft. Als ik haar niet had gekend, zou ik hebben gegokt dat ze dertien was, veertien misschien, midden in de worsteling tussen kind en volwassene, maar ze is achttien en volgroeid. In elk geval oud genoeg om te worden opgesloten achter de deuren van het Østmarka psychiatrisch ziekenhuis, op de specialistische behandelafdeling voor jongvolwassenen die gediagnosticeerd zijn met psychotische aandoeningen en met verslavingsproblemen kampen. Ik zal in het rapport schrijven dat ze de indruk wekte dat ze in een goede stemming was.

Aan die gedachte moet ik in elk geval vasthouden. Ik heb gepro-

beerd het aan te geven. Ik heb gezegd dat ik denk dat Fanny zich gezonder voordoet dan ze is. Dat ik denk dat ze gedachten heeft waarover ze niet durft te vertellen, omdat ze eigenlijk alleen maar een heel normale tiener wil zijn. Maar haar psycholoog heeft ervoor gekozen naar de andere verpleegkundigen te luisteren. Zij die een jonge vrouw hebben geobserveerd die is binnengebracht voor onderzoek naar en behandeling voor achtervolgingswaanzin en die goed heeft gereageerd op medicijnen en milieutherapie, realiteitsoriëntatie en veilige kaders. Een meisje dat op de vlucht was voor de angst, maar dat nu de weg heeft teruggevonden naar slaap, eetlust en een glimlach. Ze is hier eigenlijk al te lang, vinden ze. Er zijn anderen die zieker zijn en die haar plek harder nodig hebben.

Mijn rubberzolen piepen als ik naar haar toe loop, als een echo van alle ongelukkige, pijnlijke gillen die in de honderd jaar oude muren zitten vastgelijmd. Een geur van kokos kruipt naar me toe en vertelt me dat ze haar haar vanochtend heeft gewassen, hoewel ze dat gisteren tijdens mijn avonddienst ook al had gedaan. Een poging om haar verblijf weg te spoelen? Ik strek mijn arm uit om haar terug te roepen uit waar ze zich nu ook mag bevinden, maar juist op dat moment wordt de seconde stilgezet.

Ik heb iets gezien.

Vlak achter het bot van mijn pols.

Een haar.

Een zwart, eenzaam haartje. Het steekt stijf en rebels uit de huid omhoog.

De meest natuurlijk reactie zou nu zijn geweest om mijn hand naar me toe te trekken, te glimlachen, met een geloofwaardige verontschuldiging te komen dat ik iets ben vergeten en naar buiten te gaan, me om een hoekje te verstoppen om vervolgens het haartje zijn bestaansrecht te ontzeggen. Maar ik ben opgevoed om tegen mijn reflexen te vechten. Daarom voltooi ik mijn beweging. Ik schud voorzichtig aan Fanny's schouder en terwijl ik haar vriendelijk begroet, steek ik mijn pols diep in mijn broekzak.

Dit is waarvoor ik ben gewaarschuwd. Dit is wat er gebeurt als ik iemand anders te dichtbij laat komen: ik word onscherp.

Fanny kijkt me met vragende ogen aan.

Ik glimlach. 'Ben je klaar?'

Ze knikt, lichtjes.

Haar moeder had de zwarte veterboots bij de deur al gepakt. 'Kom, liefje, nu gaan we naar huis.'

Ze wacht niet op een reactie, doet Fanny de stevige schoenen aan en trekt haar bijna van het bed. Hoewel haar moeder klein en slank is, van het type dat vol wordt van een caloriearme salade, is ze sterk, een boze berin. Ze reikt een versleten lichtblauw windjack aan, maar Fanny maakt geen aanstalten om hem aan te trekken.

'Het is koud buiten,' zegt haar moeder.

Fanny zwijgt. Haar armen hangen koppig langs haar smalle heupen. Haar moeders borstkas komt omhoog, zodat de knopen van de strakke vintage mantel schudden.

'Heb je verteld dat je morgen een afspraak in de polikliniek hebt?' vraag ik, in een poging om een nieuwe ruzie af te wenden.

Fanny knikt opnieuw. Ik weet dat ze het heeft verteld. Ik heb het haar ouders zelf ook verteld.

Haar moeder ontwijkt mijn blik. Klemt haar hand nog harder om het windjack.

'We moeten er om twaalf uur precies zijn,' zegt haar vader. 'Geen enkel probleem.'

Hij werpt me een dankbare glimlach toe die zich naar zijn ronde wangen uitspreidt. De eerste avond dat hij zijn enige kind aan ons moest overlaten had hij me dezelfde glimlach toegeworpen en gezegd dat het zo goed was om te zien dat de mensen die hier werken er zo *heel gewoon* uitzagen. Hij is degene die hier het vaakst op bezoek is geweest, elke avond, met grote knuffels en snoepjes. De keren dat haar moeder erbij was kwamen ze hand in hand, alsof ze daarmee de afstand en de onenigheden tussen hen probeerden te verbloemen.

‘Papa? Heb je het geregeld?’ vraagt Fanny.

‘Natuurlijk.’ Hij haalt een plat, vierkant pakje uit zijn grote jaszak. Het schreeuwende logo van het familiebedrijf licht op achter de beide zijden van de rits, die hij amper weer dicht krijgt. Hij nadert de zestig en hoewel hij een actieve handyman is, is het hem niet gelukt het verval van zijn leeftijd net zo goed tegen te gaan als zijn veertien jaar jongere vrouw.

Fanny pakt het cadeautje en reikt het me aan. ‘Dit is voor jou, Ida. Omdat je zo lief voor me bent geweest.’

Ik weet niet of het komt door de tederheid in haar ogen, dat ik nog nooit eerder een cadeautje van een patiënt heb gekregen of het feit dat Fanny op weg is naar een wereld buiten die in wezen heel gruwelijk is, maar ik moet slikken om mijn stem stevig te laten klinken.

‘Fanny. Ik heb gewoon mijn werk gedaan, hoor.’

‘Je hebt veel meer gedaan dan dat,’ zegt haar vader. ‘Dit was nooit zo goed gegaan zonder jou, Ida.’

Ik protesteer niet. Ik heb meer gedaan dan ik had hoeven doen. Ik heb niet alleen een goed, individueel behandelplan opgesteld en ervoor gezorgd dat Fanny vertrouwen kreeg, en succeservaring en progressie heeft meegemaakt; ik heb mijn eigen pauzes laten schieten en haar in plaats daarvan een praatje of een wandelingetje buiten aangeboden, wat extra boterhammen met kaas gegeven, een extra potje tafeltennis gespeeld, haar extra tijd in de teken- en schilderruimte gegund, haar mijn favoriete boeken geleend, haar hand vastgehouden als het tijd was om te slapen. Ik ben de enige die haar angst echt heeft begrepen.

‘Maak hem nou open,’ zegt Fanny.

Ik doe wat ze zegt. Vermeld niet dat wij als verplegers verplicht zijn alle cadeaus in de overdrachtsruimte te leggen. Het is een doosje met melkhartjes. Dunne chocoladeharten die gemakkelijk tussen je vingers breken.

‘O, dankjewel, zeg,’ zeg ik. ‘Ik ben dol op chocola.’

Fanny glimlacht met de natuurlijke schroom van een tiener. 'Dat weet ik. Je bent precies als papa.'

'Fanny is erg gesteld op je geraakt,' zegt haar vader. 'Je hebt geen idee hoeveel het voor ons betekent dat je zo goed voor ons meisje hebt gezorgd.'

Haar moeder keert me de rug toe, en met woeste bewegingen begint ze de lege kledingkast te onderzoeken.

Ik omhels Fanny. Ze lijkt gespannen. Ik wil haar eigenlijk lang vasthouden, in plaats daarvan trek ik me terug. Ze mag niet merken hoe ongerust ik ben. Dat ik vind dat ze uit het nest wordt gegooid voordat ze vliegklaar is, dat ik bang ben dat ze een van die personen wordt die terugkeert, over een paar weken, maanden, telkens een tikkeltje slechter.

'Ik zal met jullie meelopen naar de uitgang,' zeg ik en ik wil de grote reistas optillen die ik haar gisteravond heb meegeholpen in te pakken, maar haar vader houdt me tegen.

'Die neem ik wel.' Hij gooit de tas over zijn schouder en doet alsof hij door het gewicht dreigt te vallen en lokt een spontaan, lief lachje bij Fanny uit, voordat hij zijn arm om haar heen legt en ze samen de gang in slenteren.

Haar moeder knalt de kastdeuren dicht en draait zich naar mij om, blijft staan, ze trilt nu helemaal.

'Ik denk dat dit alles is,' zeg ik, en het lukt me niet om me in te houden, 'we hebben zelfs alle huidcellen en afgeknipte teennagels in een verzegeld zakje gestopt.'

Zodat niemand kan bewijzen dat je dochter hier opgenomen is geweest.

Ze lacht niet, zoals haar echtgenoot zou hebben gedaan. Misschien zou ze het grappiger hebben gevonden als ik haartjes had gezegd, maar ik moet voorkomen dat ik juist op dit moment op haren focus.

'En wat gebeurt er als hij haar blijft lastigvallen?' zegt ze.

Ze kijkt me nu recht aan. Ze heeft dezelfde bruine ogen als Fanny, maar de hare zijn gehard.

‘Dan moeten jullie haar geruststellen, denk aan de realiteitsoriëntatietechniek en...’

Verder kom ik niet.

‘*Jullie* moeten zelf eens wat meer aan de realiteitsoriëntatietechniek denken,’ bijt ze me toe. ‘Jullie hebben namelijk geen ene moer gecheckt over wie deze stalker eigenlijk is!’

Ze blokkeert de deur en ik voel een drang om haar tegen de muur te duwen en haar te verzoeken haar dochter te steunen, haar te zien, en haar niet in een paar schoentjes te persen die niet passen. Maar in plaats daarvan probeer ik het met mijn meest geruststellende glimlach, terwijl ik zoek naar een antwoord dat ons hier allebei uit weet te krijgen.

Fanny had amper haar voet over de drempel van de specialistische behandelafdeling gezet of haar moeder overviel me met verklaringen dat Fanny niet ziek was, dat het een grove fout was om haar van de spoedopvang hierheen te brengen, een schending, een wetsovertreding. Deze man, de stalker, was ontegenzeggelijk echt. Al wekenlang had hij haar achtervolgd, op straat, bij haar school, op het trainingscomplex, thuis. In het begin dachten haar vader en haar moeder allebei dat er sprake was van een jongen van haar eigen leeftijd die een beetje té geïnteresseerd in haar was, dat Fanny overreageerde, dat ze gestrest en moe was van te veel huiswerk. Maar beetje bij beetje werd de angst voor de onbekende zo verlammend dat Fanny verzuimde om naar school te gaan, te trainen, vrienden te ontmoeten, te eten, te slapen. Toen ze op een nacht zwarte vuilniszakken op haar slaapkamerramen tapete en zich met het grootste keukenmes uitrustte, begreep haar vader dat deze persoon van wie zijn dochter hardnekkig beweerde dat hij in de tuin stond, eigenlijk binnen in zijn dochters hoofd zat. Dus nam hij Fanny mee naar de huisarts. Haar moeder vond dat ze beter naar de politie hadden kunnen gaan.

‘Fanny zal nu een uitstekend, aangepast vervolg krijgen bij bekwame deskundigen op de polikliniek,’ zeg ik. ‘Als er iets is wat

jullie je afvragen of waar jullie bezorgd over zijn, kunnen jullie gewoon contact met hen opnemen.'

Ik probeer professioneel te klinken, ervaren, want Fanny's moeder heeft vaak genoeg verkondigd dat een psychiatrisch verpleegkundige een grote dosis levenservaring zou moeten hebben om het werk goed te kunnen doen, iets wat niemand van achtentwintig heeft, volgens haar. In elk geval niet iemand die ook nog eens dik is en niet eens weet hoe ze voor zichzelf moet zorgen.

Een paar keer had ik willen zeggen dat mijn eetbuien juist mijn manier zijn om voor mezelf te zorgen, mijn manier om te overleven. Die extra kilo's zijn mijn vesting, mijn verdediging, op dezelfde manier als mijn lange, gebleekte haar, mijn blauwe contactlenzen, mijn haarloze huid die dagelijks een haarverwijderingsritueel moet ondergaan.

Fanny's moeder verdwijnt als een geluidloze donderbrul de deur uit.

Een paar minuten later heb ik me in het personeelstoilet opgesloten. Fanny is onderweg naar huis, met een papiertje met mijn telefoonnummer erop in haar achterzak. Ik haal mijn kleine rode vriendje uit mijn bh: een Zwitsers zakmes met drieëndertig functies. Ik haal het pincet tevoorschijn en trek het haartje er bij de wortel uit. Dan slik ik het met drie grote slokken water uit de kraan door.

Toch word ik niet rustiger.

TWEE

Barbro legt haar telefoon op tafel en kijkt me aan. Ze krimpt ineen. 'Goed, ik heb hem net een bericht gestuurd dat we hier nog steeds zitten. Omdat hij niet geantwoord heeft. Maar ja, hij is vast druk bezig. Hij houdt er immers van om met zijn hengel te zwaaien...' Ze schrikt even. 'Ja, ik bedoel zijn vishengel, natuurlijk!' Haar blozen toont hoe ze zich schaamt voor wat leek op een freudiaanse verspreking. Ze zet haar leesbril af, die aan een koord om haar hals hangt, en probeert zichzelf te verdrinken met haar halve liter bier. We zitten in een van de bruine kroegen van de stad in een van de oude pakhuizen van Bakklandet. Hier vallen we niet op tussen scheef houtwerk en een clientèle van verschillende leeftijden. Ik heb een tafeltje in de hoek gekozen, waar ik de muur in mijn rug en uitzicht op de toegangsdeur heb. Van hieraf kunnen verrassingen niet ongemerkt naar binnen sluipen.

Na mijn werk heb ik een lang stuk gefietst. Dat hielp niet. Ik heb een dubbele portie avondeten gemaakt. Dat hielp ook niet. De smeulende onrust wil haar greep op mij niet loslaten, ze heeft zich nu door mijn huid geperst, kriebelt, jeukt. Het kan door het haartje komen. Het kan zijn omdat ik meer voor Fanny had moeten doen. Het kan zijn dat het helemaal niets bijzonders is. Dit is geen onbekende onrust. Deze vijand komt vaak onaangekondigd op bezoek, en op de dagen dat hij weigert te vertrekken is er maar één ding dat hem terug de schaduw in kan jagen.

Barbro probeert haar telefoon te negeren, terwijl ze begint te vertellen over een stekje dat ze heeft geprobeerd wortel te laten

schieten, en verdwijnt als gebruikelijk in een lange, oninteressante monoloog. Buiten stroomt de Nidelva stilletjes. De ponton die op het wateroppervlak op en neer deint is nu ontdaan van meubels, het buitenterras is voor dit jaar voorbij. Over de rivier strekt de Gamle Bybro zich uit, en op de rood geschilderde brug staat een verliefd stelletje in een innige omhelzing en neemt een selfie in de schemering. Die brug is de eerste herinnering die ik van Trondheim heb. Mijn moeder en ik zijn al op de eerste dag nadat we naar het noorden vluchtten in deze gure kuststad beland. Mama dacht dat het ons geluk zou brengen als we onder de prachtige houten bogen van Lykkens Portal, de poort van geluk, door zouden lopen.

Ik moet vaak aan mijn moeder denken als ik met Barbro samen ben. Hoewel Barbro tien jaar jonger is, een zwaar Nordmørsk-dialect spreekt en totaal niet op haar lijkt; Barbro is waarschijnlijk nooit knap geweest. Haar haar is dun en glansloos, haar gezicht te langwerpig, haar ogen staan te ver uit elkaar. Terwijl mama zich klassiek en neutraal kleedt naar haar vormen, kleedt Barbro zich vormeloos en veelkleurig in wijde tunieken. Toch hebben ze één ding gemeen, ze ruiken hetzelfde: verbitterd over het feit dat het leven niet zo is gelopen als ze hadden gedroomd.

Barbro laat een hand langs de tafelrand glijden en tikt op haar telefoon. Een berichtloos display staart haar aan. Ik nip van mijn bier terwijl ze een nieuw berichtje stuurt. Dit is als een herhaling van onze vorige keer de stad in. En van die keer daarvoor.

'Misschien moet je hem ontslaan?' zeg ik. 'Jij zegt toch tegen iedereen dat ze zich niet met iemand van het werk moeten inlaten?'

Ze hoort me niet. Zoals altijd. Misschien zei ik het niet luid genoeg.

'Misschien heeft hij een extra nachtdienst genomen en ligt hij op dit moment te slapen,' zegt ze. 'Alan biedt zich immers altijd aan wanneer iemand ziek is. Heb je gehoord dat hij van plan is

volgend jaar de opleiding tot verpleegkundige te doen?'

In de regel zijn het studenten van de verschillende soorten gezondheidsopleidingen die bij ons extra diensten krijgen, maar Alan heeft dit voorjaar toch de mogelijkheid gekregen een paar proefdiensten te draaien, ondanks het feit dat hij nul ervaring op gezondheidsgebied heeft. Barbro nam de verantwoordelijkheid op zich om hem de eerste dag in te werken, hoewel zij als afdelingshoofd, en de directe leidinggevende van alle verpleegkundigen op de specialistische behandelafdeling, de taak aan iemand anders had moeten of had horen te delegeren, en er gingen slechts een paar uur voorbij of ze was betoverd. Alan was uitzonderlijk goed met de patiënten, zei ze, maar wat ze eigenlijk bedoelde was dat ze zich door zijn overdreven geflirt liet charmeren. Ik begrijp haar best. Het is vast niet eenvoudig om eeuwig single, kinderloos en boven de vijftig te zijn, zowel *best before* als *ten minste houdbaar tot* al gepasseerd, als je mannen van haar leeftijd moet geloven. Natuurlijk is het verleidelijk om je vast te klampen aan het smalle aanbod dat je stiekem krijgt. Barbro ziet niet dat Alan haar gebruikt, dat hij alleen maar door haar wijd openstaande deur komt aankruipen telkens wanneer hij zich verveelt of geen andere vrouw aan zijn haak heeft bungelen.

Ik ben in zekere zin zelf niet beter. Telkens wanneer de jeuk te erg wordt, stuur ik Barbro een berichtje omdat ik weet dat ze altijd ja zegt tegen een avondje stappen. Ze heeft niemand anders die haar uitnodigt en ik heb geen anderen die ik kan vragen. Barbro is te veel met zichzelf bezig om vragen over mij en mijn achtergrond te stellen. Ze stelt geen eisen aan een vriendschap en heeft geen hoge verwachtingen.

Nu is ze blijkbaar gekwetst over Alans uitblijvende reactie, maar toch zoekt ze een verklaring. 'Hij helpt misschien zijn hospita met het winterklaar maken van de tuin. Hij is altijd zo lief voor haar.'

Misschien heeft hij wel seks met haar, krijg ik zin om te zeggen,

misschien ligt hij op dit moment wel op een droge, gerimpelde negentigjarige te beuken, ligt hij te kwijlen en te hijgen, maar ik weet me in te houden.

Ik zou medelijden moeten hebben met Barbro, die de naïeve voorstelling van een kind over het goede in de mens heeft weten te behouden, ik zou sympathie moeten hebben voor haar eeuwige jacht op zoek naar iemand die van haar houdt, maar in plaats daarvan irriteert ze me. Het is alsof haar ontbrekende zelfverzekerdheid het slechtste in alle mensen om haar heen naar boven brengt, een onbewuste projectie die ervoor zorgt dat bekende en onbekende mensen haar kleineren, of ze het willen of niet, en zo krijgt ze haar simpele kijk op zichzelf bevestigd.

Een telefoon piept en Barbro begint te stralen. Maar ze dooft net zo snel weer uit als ze doorheeft dat ík een bericht heb ontvangen. Ik haal mijn telefoon uit mijn zak en denk dat het van Fanny moet zijn. Dat het te overweldigend voor haar is geworden om weer thuis te zijn en ze nu onzeker en angstig is en behoefte heeft aan een praatje. Tijdens mijn avonddiensten gingen we rond deze tijd altijd een wandelingetje maken. Het was gemakkelijker voor haar om zich te openen als ze me niet hoefde aan te kijken, en onze ritmische stappen schiepen een natuurlijke stroom in het gesprek. Er waren zo veel dingen waarover ze zich zorgen maakte. Dat ze bij meerdere schoolvakken achterop was geraakt. Dat ze bang was een verkeerde opleiding te kiezen. Dat het haar fout was dat haar ouders zoveel ruziemaakten. Dat ze zich nooit goed genoeg voelde voor haar moeder. Dat ze zo weinig vrienden had. Dat de paar vrienden die ze had vast niet met haar wilden blijven omgaan als ze erachter kwamen dat ze gek was geworden. Dat ze nooit een vriendje zou krijgen. Dat ze zich buitengesloten voelde van alles, van iedereen, anders. Dat ze haar zwakheden minachtte, zichzelf minachtte. Er was zoveel bij haar wat in mij resoneerde. Op een heel andere manier dan ik bij anderen heb meegemaakt. Daarom was het zo moeilijk om haar op afstand te houden. Daar-

om had ik haar nooit mijn telefoonnummer moeten geven.

Het is geen berichtje van Fanny, slechts een pianoapp die me mist. Ik blokkeer de meldingen en probeer mijn onrust te dempen door mijn adem in te houden tot mijn longen die zelf weer naar buiten dwingt. Zinloos.

De deur gaat open. Ik voel de verwachting toenemen als een vrolijk groepje van mijn leeftijd binnenkomt. Hun wangen vol lachballonnen die knappen op het moment dat ze een vrij tafeltje vinden. De eerste minuten vertellen alles. Dat is als het beslissende contact plaatsvindt. Dit hoeft geen lange avond te worden.

Maar de jongens houden zich te veel bezig met de knappe, slanke meisjes met wie ze hier zijn. De paar andere mannen in de ruimte heb ik al als te oud getaxeerd. Maximaal tien jaar ouder dan ik is mijn grens.

'Zullen we verdergaan?' vraag ik.

Barbro kijkt naar mijn halfvolle bierglas. 'Wil je dat niet eerst opdrinken?'

'Nee, hij is te slap.'

'Je bent veel te kieskeurig, Ida.'

Ik ga staan, en Barbro pakt mijn glas en slaat de rest achterover, ze is te aangeschoten om te merken dat het alcoholvrij is. Ze wil naar een van de muziekcafés die ze zo leuk vindt, maar ik ben ongeduldig en haal haar over om bij me achterop te springen, en zo fietsen we weg van de straatklinkers en de lage houten huizen, we rijden langs de rivier tot we bij het ronde rode gebouw komen dat stevig en solide bij de Elgeseterbrug staat: Samfundet, de studentensociëteit waar altijd wel een of andere gewillige idioot te vinden is.

We wandelen doelloos rond door de gangen tot we in Edgar Kafé neerstrijken, waar krakende vinylplaten onze oren voeden. Barbro stuurt nieuwe berichtjes naar Alan terwijl ik de blik van een van de jongens aan het tafeltje naast ons probeer te vangen, duidelijk geen hoopvolle nieuwe studenten van dit semester, deze

jongens komen zelfverzekerd over, ze hebben hun groep gevonden, een gevoel van verbondenheid. Ik heb ze gemist deze zomer. De stad is veel te verlaten zonder deze avontuurlijke studenten. We verkassen en eindigen in Klubben, waar een poetryslam in volle gang is. Een jongen met rastavlechten staat op het toneel en heeft er met zijn originele rijm voor gezorgd dat het hele vertrek zijn adem inhoudt. We vinden een paar lege plastic stoelen op de achterste rij, en ik krijg onmiddellijk oogcontact met een half bebaarde jongen die schuin op zijn stoel zit, twee rijen voor ons. Een paar jaar jonger dan ik, schat ik. In zijn geschoren nek steken de oren van een getatoeëerde tijger boven de rand van zijn spijkerjack uit. Hij is niet van het type dat van de bovenste plank kan kiezen, dat zie ik aan de manier waarop zijn ogen mijn borsten verslinden. Toch is hij zelfverzekerd genoeg om hier op een zaterdagavond naartoe te gaan, op jacht naar een ongetemd tijgermeisje.

Barbro doet fanatiek mee als het applaus losbarst. Ze steekt haar vingers tussen haar lippen en fluit zo hard en zo lang dat ik bang ben dat ze de tijgerjongen zal wegjagen. Als een nieuwe woordkunstenaar het toneel betreedt, wordt ze meer en meer door haar telefoon in beslag genomen. Dan wil ze opeens naar huis, hoewel het nog lang geen middernacht is. 'We moeten morgenochtend toch vroeg aan het werk,' zegt ze.

Ik ga mee naar de garderobe en haal onze jassen. Ik zou willen dat ik nu ook naar huis kon om te gaan slapen, maar dat is met deze jeuk onmogelijk.

'Ik moet eerst nog naar het toilet voor ik wegga,' zeg ik.

Ze doet een poging me te omhelzen, een onbeholpen jukbeenstoot tegen mijn voorhoofd, en ik zie haar de deur uit verdwijnen voordat ik terugga naar de dichters. Ik ga tegen de muur staan en observeer de tijgerjongen wanneer hij ontdekt dat mijn stoel leeg is. Ik zie zijn zoekende blik. De blijdschap in zijn ogen als hij me weer ziet. Ik glimlach. Ik heb een extra knoopje van mijn blouse opengedaan.

Terwijl de jury de winnaar van de avond moet bepalen komt hij onbeschroomd naar me toe. Hij kijkt me met samengeknepen ogen aan.

'Wie ben jij?' vraagt hij.

Hij heeft meer gedronken dan ik prettig vind, zijn blik is rood en wazig.

Ik vertel hem mijn naam niet, dat zou saai zijn. Alleen een directe blik. Misschien studeert hij filosofie. Deze zogenaamd diepzinnige versiertruc komt in elk geval niet van een student bètawetenschappen.

De volgende is gewoner: 'Zin in een biertje?'

'Misschien na afloop,' zeg ik.

'Het duurt nog wel even voor het hier is afgelopen.'

'Nadat wij tweeën naar het toilet zijn geweest.'

Ik heb het type man een zeldzame keer verkeerd ingeschat en een nee gekregen. Nu vertoont zich een scheve glimlach onder de schaarse baardstoppels.

Ik kies een gehandicaptentoilet. Hij grinnikt als ik de deur achter ons op slot doe en laat daarmee merken dat hij wellicht niet zo ervaren is als ik dacht. Ik doe alsof ik ook onzeker ben, tot hij het waagt de eerste stap te zetten en me te zoenen, verrassend teder. Ik help hem mee zijn broek naar beneden te trekken. Het lijkt erop dat hij deo op zijn boxer heeft gesprayd. Dat is in elk geval beter dan de geur van die zweterige, opgesloten slangen die ik een aantal keren ben tegengekomen. Ik knoop zelf mijn broek open. Hij zoent me in mijn hals, zijn baard raspt, zijn handen tasten, steeds hongeriger naarmate de begeerte zijn verlegenheid overschaduwt. Ik leid zijn handen bij mijn kruis vandaan en hij begrijpt dat hij toegang krijgt tot de andere ingang. Dat maakt hem bijna overmatig opgewonden, en ik sluit mijn ogen, ontvang hem, vind het ritme, laat me meevoeren, in deze schokkerige dans, ik ben hier,

hier en nu, blijf doorgaan –

totdat alles wat aan een gevoel doet denken wegebt en ik gevoelloos word, het jeuken stopt, ik kom niet in de plus of de min, ik word weer gereset.

Na afloop sla ik het biertje af en verlaat hem voor hij mij verlaat. Aan de buitenkant van het rode ronde gebouw is de koele septemberlucht gevuld met motregen. Ik til mijn hoofd op en laat de kleine druppeltjes mijn wangen kriebelen. Ik zou dit vaker moeten doen. Zulke momenten geven me kracht.

Om ongehoorzaam te zijn.

Ik haal mijn telefoon tevoorschijn, en met twee snelle duimen stuur ik een berichtje.